

En el volum *Al cor de les paraules* (Proa, 2002), Montserrat Abelló va aplegar quaranta anys d'ofici de poeta (l'obra publicada entre 1963 i 2002). L'edició va significar per a uns la consagració de l'autora, per a d'altres, la descoberta d'una veu de gran densitat. En qualsevol cas, la constatació de la solidesa de l'obra d'una dona que desperta simpaties i solidaritat arreu, tant per la particular biografia com per l'entusiasme a favor de la poesia i a favor de la lluita de les dones: uns factors clau a l'hora d'entendre l'abast de la seva poesia, escrita amb la tossudesa de voler fer una obra amb veu pròpia, singular.

Però Abelló va afegir a l'edició dinou poemes inèdits, a l'empara del títol «Índicis d'altres moments» que, afirmava l'autora, constituïen el nucli d'un nou llibre. Aquests nous poemes significaven, però, i més enllà d'altres consideracions, la voluntat de seguir escrivint: un avís, malgrat el fet objectiu d'acabar de publicar una mena d'obra completa (en el sentit de *finis opera*). La voluntat inestroncable de continuar una tasca que no podrà acabar-se més que amb la desaparició física de la poeta, igualment que el seu «desig intens / de viure», reafirmant —per si calia— aquesta identificació entre vida real i vida literària, entre vida i poesia amb l'adjectiu «intens» com a colofó d'una ambició literària i existencial indestruïble de l'autora. L'«escric perquè estimo la vida» que llegiem a la primera de la seva poesia ha esdevingut lema constant per a Montserrat Abelló. Perquè el que ella no ha fet mai —ni farà, m'atreveixo a dir— serà escriure poemes de «baixa intensitat», per acontentar. Tot en ella és tensió. Al capdavant, què és, si no, la poesia? Pura tensió: de mots, d'experiència, de mirada, de parer. De dir.

Aquest llibre del qual se n'anunciava un tast, ha quedat, ara com ara, en *stand by*, però ben segur que haurà sofert una sotragada tan forta que, quan es faci públic, serà un llibre ben diferent del que ens hauria ofert Abelló en condicions «normals». I diem bé: normals. Voldria dir que la vida no l'hauria colpit cruelment amb la separació d'aquell amb qui va compartir —en un entorn extremament difícil— l'exili, l'estranyament, la repressió, les lluites per la igualtat social dels menys afavorits, la reivindicació feminista...

Memòria de tots

Montserrat Abelló
Memòria de tu i de mi
 Ed. de la Guerra, València, 2006
 64 pàgs.

Voldria dir que aquell «Què és / el que em fa cridar / dins la foscor de la nit?» s'hauria esvaït. Voldria dir que aquella veu que es reivindicava des del primer poema publicat «Romp el silenci / la veu que crida: / sóc jo» s'hauria reblanquit fins a admetre la derrota.

Però no, Montserrat Abelló torna a mostrar el tremp del qual està feta amb poemes escrits des del dolor, del desassossec, de l'esquinçament, de la urgència per dir allò viscut fa poc. Car, com ella ens diu al darrer poema, «visc amb força / cada cop més, / el do de ser: / sense recança», tot maldant per salvar el record: memòria de tu i de mi, memòria de tots els qui viuen intensament la vida amb les seves contradiccions.

Potser només li hauria calgut un sol poema per dir tot allò que duia dins i que no podia guardar-se per a ella i que havia i volia fer avinent al món:

«M'aturo a sospesar / el meu viure. I ja no sé / qui sóc. // M'estavello / en les preguntes, / m'esquinço / en les respostes. // Camino a les palpentes. / He perdut l'ombra, / la veu. / Em fugen les paraules».

Sobre aquest poema inicial del llibre, farem unes breus postilles amb versos extrets d'altres poemes de la poeta per mostrar la coherència i rigor de la seva obra:

M'aturo a sospesar el meu viure: «El terra s'enfonsa / com si estigués morta». Però «Ara és temps de reflexionar i de pensar en mi: sola».

I ja no sé qui sóc: «Sóc filla del meu temps / impotent de miracles (...) Sóc lliure com el vent (...) Com que sóc filla / d'aquesta terra tan trepitjada / he sortit rebel».

M'estavello en les preguntes: «Navego en un mar de dubtes».

M'esquinço en les respostes: «Però són aquests voravis de dolor els que ens permeten d'estar vius».

Camino a les palpentes: «Més enllà de la mort o el desig / i de l'anhel, mai sadollat / de la definitiva i última abraçada».

He perdut l'ombra: «Sols em tinc a mi mateixa. És el deliri d'aquest voler ser prop de tu?».

La veu: «T'he estimat / amb massa paraules. // Voldria / poder tornar / a estimar-te / amb una / sola paraula».

Em fugen les paraules: «Però les paraules hi són, i ara potser es tracta d'endevinar / què hi ha darrere les paraules / que no es diuen».

Les paraules que ja no tindran eco.

Montserrat Abelló, en aquest breu, intensíssim llibre, avança un pas més en una obra imprescindible: una poesia de la transparència i de la contundència, de la brevetat i de la intensitat, del testimoni individual i plural.

Una poesia que batega a l'uníson amb les poetes anglosaxones a qui tant estima (Sexton, Plath, Rich) i que ha anostrat en traduccions impecables.

Una poesia, que afegida a la de Maria Beneyto, Felícia Fuster, M. Mercè Marçal, Teresa Pascual i Anna Montero, constitueix una potent veu major de la recent poesia en llengua catalana.

Ella, a qui agradaria, com volia Margaret Atwood a *Variations on the word sleep*, «passar tan desapercebuda, / i ser tan necessària».

Antoni Clapés

